

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา

การปฏิบัติทักษะ 6

Music Skills 6

คำนำ

เอกสารประกอบการสอนฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในรายวิชาการปฏิบัติทักษะทรมโบน 6 ซึ่งเป็นรายวิชาที่เน้นการพัฒนาทักษะการบรรเลงทรมโบนในระดับสูง โดยมุ่งเน้นการต่อยอดจากความรู้และทักษะที่ได้รับจากทักษะดนตรี 5 เนื้อหาในเอกสารนี้ครอบคลุมแนวทางการบรรเลง เทคนิคการฝึกซ้อมขั้นสูง และวิธีการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งได้รับการพัฒนาจากเอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักดนตรีและนักการศึกษาดนตรีชั้นนำ

เอกสารนี้แบ่งออกเป็น 5 บทหลัก เริ่มจากบทนำที่อธิบายความสำคัญของการเรียนรู้ทรมโบนในระดับสูง ตามด้วยการนำเสนอแนวทางการบรรเลงขั้นสูง การฝึกซ้อมและพัฒนาทักษะ การถ่ายทอดและการสอน และสรุปด้วยแนวทางการประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติจริง

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาและผู้สนใจในการพัฒนาทักษะการบรรเลงทรมโบนในระดับมืออาชีพ

วัตถุประสงค์ของรายวิชา

1. เพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงทอมโบนในระดับสูง โดยเพิ่มความซับซ้อนทางเทคนิคและการแสดงออก
2. เพื่อฝึกฝนการฝึกซ้อมอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อพัฒนาความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้แก่ผู้อื่น
4. เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นนักดนตรีมืออาชีพหรือผู้สอนดนตรี

ขอบเขตเนื้อหา

เอกสารประกอบการสอนนี้ครอบคลุมเนื้อหาหลัก 3 ส่วน ได้แก่ แนวการบรรเลงขั้นสูง การฝึกซ้อม และพัฒนาทักษะ และการถ่ายทอดความรู้ โดยอิงจากหลักสูตรมาตรฐานสากลและปรับใช้กับบริบทของการศึกษาดนตรีในประเทศไทย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการศึกษาทอมโบนในระดับสูง

ทอมโบนเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าทองเหลืองที่มีบทบาทสำคัญในวงดนตรีต่างๆ ทั้งวงออร์เคสตรา วงลมประสาน วงแจ๊ส และวงอื่นๆ การศึกษาทอมโบนในระดับสูงต้องอาศัยการพัฒนาทักษะที่หลากหลาย ตั้งแต่เทคนิคการควบคุมลมหายใจ การใช้ริมฝีปาก การเคลื่อนไหวสไลด์ ไปจนถึงการแสดงออกทางดนตรีที่ซับซ้อน (Faulkner, 2016)

ในระดับทักษะดนตรี 6 นักศึกษาจะได้รับการพัฒนาทักษะที่ก้าวหน้ายิ่งขึ้นจากระดับก่อนหน้า โดยเน้นการบรรเลงบทเพลงที่มีความซับซ้อนมากขึ้น การพัฒนาการแสดงออกที่ลึกซึ้ง และการเตรียมตัวสำหรับการเป็นนักดนตรีมืออาชีพ (Kleinhammer, 1963)

บทที่ 2

แนวการบรรเลงทรมโบนขั้นสูง

2.1 เทคนิคการควบคุมลมหายใจขั้นสูง

การควบคุมลมหายใจเป็นรากฐานสำคัญของการบรรเลงเครื่องเป่า โดยเฉพาะทรมโบนที่ต้องการปริมาณลมมาก ในระดับสูง นักศึกษาต้องพัฒนาการหายใจแบบกะบังลมอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถควบคุมความดันลมได้อย่างแม่นยำ และบริหารจัดการการใช้ลมในบทเพลงที่มีวลียาว (Wick, 2009)

แนวทางการฝึกฝน:

- ฝึกการหายใจอย่างเต็มที่โดยใช้กะบังลม ให้ความสนใจกับการขยายตัวของช่องท้องและกรงซี่โครง
- ฝึกบทเพลงที่มีวลียาว (long phrases) เพื่อพัฒนาความอดทนของกล้ามเนื้อหายใจ
- ฝึกการหายใจแบบเร็ว (quick breaths) เพื่อใช้ในบทเพลงที่มีจังหวะเร็ว
- ใช้ท่าออกกำลังกายพิเศษเพื่อเสริมสร้างกล้ามเนื้อหายใจ เช่น Breathing Gym (Phillips, 2005)

2.2 เทคนิคการใช้ริมฝีปากและการสั่นสะเทือน

ริมฝีปาก (embouchure) เป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างเสียงที่มีคุณภาพ ในระดับสูง นักศึกษาต้องพัฒนาความยืดหยุ่นของริมฝีปาก (flexibility) ความแข็งแรง (endurance) และความสามารถในการปรับเปลี่ยนระดับเสียงอย่างรวดเร็วและแม่นยำ (Faulkner, 2016)

การฝึกซ้อมที่จำเป็น:

- Long tones - การเป่าเสียงยาวในทุกระดับเสียงเพื่อพัฒนาความมั่นคงของเสียง
- Lip slurs - การเปลี่ยนระดับเสียงโดยใช้ริมฝีปากเพียงอย่างเดียวโดยไม่เคลื่อนไหวสไลด์
- Flexibility exercises - บทเพลงที่ออกแบบมาเพื่อพัฒนาความคล่องแคล่วของริมฝีปาก
- Pedal tones - การฝึกเสียงต่ำสุด (pedal register) เพื่อเสริมสร้างกล้ามเนื้อริมฝีปาก

2.3 เทคนิคสไลด์ขั้นสูง

การเคลื่อนไหวสไลด์อย่างแม่นยำและรวดเร็วเป็นเอกลักษณ์ของทรมโบน ในระดับสูง นักศึกษาต้องเชี่ยวชาญเทคนิคต่างๆ เช่น legato tonguing, alternate positions, และ glissando ที่ควบคุมได้อย่างประณีต (Kleinhammer, 1963)

ประเภทของเทคนิคสไลด์:

- Legato technique - การเชื่อมโยงเสียงอย่างราบรื่นโดยใช้การเคลื่อนไหวกวสไลด์และลิ้นประสานกัน
- Alternate positions - การใช้ตำแหน่งสไลด์ทางเลือกเพื่อความคล่องตัวในการเล่นวลีที่ซับซ้อน
- Glissando - การเลื่อนเสียงอย่างต่อเนื่อง ใช้ในดนตรีแจ๊สและดนตรีร่วมสมัย
- False positions – การใช้ตำแหน่งที่ไม่ตรงพิทช์แท้เพื่อสร้างเอฟเฟกต์พิเศษ

2.4 การพัฒนาระดับเสียง (Range Development)

นักบรรเลงทอมโบนระดับสูงต้องมีระดับเสียงที่กว้าง ตั้งแต่เสียงต่ำ (pedal tones) จนถึงเสียงสูง (high register) การพัฒนาระดับเสียงต้องดำเนินการอย่างระมัดระวังเพื่อไม่ให้เกิดการบาดเจ็บต่อริมฝีปาก (Wick, 2009)

แนวทางการฝึก:

- ฝึกเสียงสูงด้วยความอดทน ไม่ควรฝืนเกินไป ให้เพิ่มขึ้นเป็นขั้นเป็นตอน
- ใช้ harmonic series และ flexibility exercises เป็นพื้นฐาน
- ฝึก pedal tones เป็นประจำเพื่อเสริมสร้างความแข็งแรงของริมฝีปาก
- พักผ่อนอย่างเพียงพอระหว่างการฝึกเสียงสูง

2.5 การแสดงออกทางดนตรี (Musical Expression)

นอกเหนือจากความเชี่ยวชาญทางเทคนิคแล้ว การแสดงออกทางดนตรีเป็นสิ่งสำคัญที่แยกนักดนตรีระดับสูงออกจากนักดนตรีทั่วไป นักศึกษาต้องศึกษาและเข้าใจสไตล์การบรรเลงของแต่ละยุคสมัย การใช้ dynamics, articulation, phrasing, และ vibrato อย่างเหมาะสม (Faulkner, 2016)

บทที่ 3

การฝึกซ้อมและพัฒนาทักษะ

3.1 หลักการฝึกซ้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

การฝึกซ้อมอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพเป็นกุญแจสู่ความสำเร็จในการเป็นนักดนตรีมืออาชีพ นักศึกษาควรมีแผนการฝึกซ้อมที่ชัดเจน มีเป้าหมายที่วัดผลได้ และมีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ (Conable & Conable, 1998)

องค์ประกอบของการฝึกซ้อมที่ดี:

- Warm-up routine - การวอร์มอัพที่ครอบคลุมทุกด้านของการบรรเลง (15-20 นาที)
- Technical studies - การฝึกเทคนิคพื้นฐาน เช่น scales, arpeggios, intervals (20-30 นาที)
- Etudes and exercises - บทเพลงศึกษาที่พัฒนาทักษะเฉพาะด้าน (30-40 นาที)
- Repertoire - การฝึกซ้อมบทเพลงหลักที่จะนำไปแสดง (40-60 นาที)
- Cool-down - การพักผ่อนและผ่อนคลายกล้ามเนื้อ (5-10 นาที)

3.2 เทคนิคการแก้ปัญหาในการฝึกซ้อม

เมื่อพบปัญหาในการฝึกซ้อม นักศึกษาควรใช้แนวทางการแก้ปัญหอย่างเป็นระบบ แทนที่จะทำซ้ำๆ โดยหวังว่าจะดีขึ้นเอง (Frederiksen, 1996)

ขั้นตอนการแก้ปัญหา:

- > ระบุปัญหาอย่างชัดเจน - เป็นปัญหาด้านเทคนิค จังหวะ หรือการแสดงออก?
- > แยกส่วนที่มีปัญหา - ฝึกส่วนเล็กๆ ทีละส่วน
- > ฝึกช้าลง - เล่นช้ากว่าความเร็วจริง 50-70% แล้วค่อยๆ เพิ่มขึ้น
- > เปลี่ยนจังหวะ - ฝึกในจังหวะที่ต่างกันเพื่อพัฒนาการควบคุม
- > บันทึกและฟัง - ใช้เครื่องบันทึกเสียงเพื่อประเมินตนเอง
- > ขอคำแนะนำ - ปรึกษาครูหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อจำเป็น

3.3 การใช้เครื่องมือเทคโนโลยีในการฝึกซ้อม

เทคโนโลยีสมัยใหม่สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการฝึกซ้อมได้มาก นักศึกษาควรเรียนรู้การใช้เครื่องมือต่างๆ อย่างเหมาะสม

เครื่องมือที่แนะนำ:

- Metronome - เครื่องตีจังหวะสำหรับพัฒนาความแม่นยำทางจังหวะ
- Tuner - เครื่องตั้งสายเพื่อพัฒนาความแม่นยำในการปรับเสียง
- Recording device - เครื่องบันทึกเสียงเพื่อประเมินและปรับปรุงตนเอง
- Music notation software - โปรแกรมโน้ตเพลงเพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทเพลง
- Play-along applications – แอปพลิเคชันสำหรับฝึกเล่นตามเพลง

3.4 การดูแลสุขภาพร่างกายและจิตใจ

การบรรเลงเครื่องดนตรีเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ทั้งร่างกายและจิตใจ นักศึกษาต้องดูแลสุขภาพอย่างรอบด้านเพื่อประสิทธิภาพสูงสุดและป้องกันการบาดเจ็บ (Paull & Harrison, 1997)

แนวทางการดูแลตนเอง:

- การยืดกล้ามเนื้อ - ยืดกล้ามเนื้อบริเวณไหล่ คอ และแขนก่อนและหลังฝึกซ้อม
- ท่าทางที่ถูกต้อง - นั่งหรือยืนอย่างถูกหลักกายวิภาคเพื่อป้องกันอาการปวดหลัง
- การพักผ่อน - พักอย่างน้อย 5-10 นาทีหลังฝึกซ้อมอย่างหนัก 45-60 นาที
- การจัดการความเครียด - ใช้เทคนิคการผ่อนคลาย การทำสมาธิ หรือการหายใจเพื่อควบคุม

ความวิตกกังวล

- โภชนาการและการออกกำลังกาย - รักษาสุขภาพโดยรวมด้วยอาหารที่มีประโยชน์และการออกกำลังกายสม่ำเสมอ

บทที่ 4

การถ่ายทอดและการสอน

4.1 หลักการสอนเครื่องเป่าทองเหลือง

การเป็นครูสอนดนตรีที่ดีต้องอาศัยทั้งความรู้ความเชี่ยวชาญในการบรรเลงและทักษะการสอนที่มีประสิทธิภาพ ครูต้องสามารถวิเคราะห์ปัญหาของนักเรียน สื่อสารอย่างชัดเจน และสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนพัฒนาตนเอง (Phillips, 2005)

คุณสมบัติของครูที่ดี:

- มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในด้านเทคนิคและดนตรี
- สามารถวินิจฉัยปัญหาและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์
- มีความอดทนและให้กำลังใจนักเรียน
- สามารถออกแบบบทเรียนที่เหมาะสมกับระดับของนักเรียนแต่ละคน
- เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการบรรเลงและบุคลิกภาพ

4.2 การออกแบบบทเรียน

บทเรียนที่มีประสิทธิภาพต้องมีโครงสร้างที่ชัดเจน มีเป้าหมายที่วัดผลได้ และมีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อรักษาความสนใจของนักเรียน

โครงสร้างบทเรียนพื้นฐาน (60 นาที):

- Warm-up (10 นาที) - การวอร์มอัพและทบทวนเนื้อหาที่ผ่านมา
- Technical work (15 นาที) - การฝึกเทคนิคพื้นฐาน เช่น scales, long tones
- Etude or study (15 นาที) - บทเพลงศึกษาที่พัฒนาทักษะเฉพาะด้าน
- Repertoire (15 นาที) - การฝึกบทเพลงหลัก
- Review and assignment (5 นาที) - สรุปบทเรียนและมอบหมายการบ้าน

4.3 การให้ข้อเสนอแนะ (Feedback)

การให้ข้อเสนอแนะที่มีประสิทธิภาพเป็นทักษะสำคัญของครู ข้อเสนอแนะที่ดีควรมีลักษณะที่เฉพาะเจาะจง สร้างสรรค์ และให้แนวทางที่ชัดเจนสำหรับการพัฒนา (Frederiksen, 1996)

หลักการให้ข้อเสนอแนะ:

- เป็นรูปธรรม - ระบุสิ่งที่ต้องการให้แก้ไขอย่างชัดเจน
- เริ่มด้วยสิ่งที่ดี - ชี้ให้เห็นจุดแข็งก่อนพูดถึงสิ่งที่ต้องปรับปรุง
- จำกัดจำนวน - ไม่ควรแก้ไขทุกอย่างในคราวเดียว ควรเน้นที่สิ่งสำคัญที่สุด
- ให้แนวทาง - บอกวิธีการปรับปรุง ไม่ใช่แค่บอกว่าผิด
- สาธิต - แสดงให้ดูถ้าจำเป็น

4.4 การจัดการชั้นเรียนกลุ่ม

การสอนกลุ่มมีความท้าทายแตกต่างจากการสอนเดี่ยว ครูต้องสามารถบริหารจัดการความสนใจของนักเรียนทุกคน สร้างบรรยากาศที่สนุกสนาน และพัฒนาทักษะของนักเรียนในระดับต่างๆ ไปพร้อมกัน (Conable & Conable, 1998)

เทคนิคการสอนกลุ่ม:

- Sectional rehearsal - แบ่งกลุ่มย่อยเพื่อฝึกส่วนเฉพาะ
- Peer teaching - ให้นักเรียนช่วยกันสอนและเรียนรู้
- Differentiated instruction - ปรับแต่งบทเรียนให้เหมาะกับระดับของนักเรียนแต่ละคน
- Group activities - ใช้เกมและกิจกรรมกลุ่มเพื่อสร้างแรงจูงใจ

4.5 การพัฒนาตนเอง

ครูที่ดีต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การเข้าร่วมเวิร์กช็อป การฟังนักดนตรีมืออาชีพ การอ่านงานวิจัยใหม่ๆ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนครูล้วนเป็นวิธีการพัฒนาที่สำคัญ (Phillips, 2005)

บทที่ 5

บทสรุป

5.1 สรุปเนื้อหา

การศึกษาทอมโบนในระดับสูงต้องอาศัยการพัฒนาทั้งด้านเทคนิคการบรรเลง การฝึกซ้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และทักษะการถ่ายทอดความรู้ นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับนี้จะมีความพร้อมในการเป็นนักดนตรีมืออาชีพหรือครูสอนดนตรี

เนื้อหาที่ครอบคลุมในเอกสารนี้ประกอบด้วย:

- เทคนิคการบรรเลงขั้นสูง รวมถึงการควบคุมลมหายใจ การใช้ริมฝีปาก เทคนิคสไลด์ และการพัฒนาระดับเสียง
- หลักการฝึกซ้อมที่มีประสิทธิภาพ การแก้ปัญหา และการดูแลสุขภาพ
- ทักษะการสอนและการถ่ายทอดความรู้

5.2 แนวทางการพัฒนาต่อไป

การเรียนรู้ดนตรีเป็นกระบวนการที่ไม่มีที่สิ้นสุด แม้จะสำเร็จการศึกษาในระดับนี้แล้ว นักศึกษาคควรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง:

- ศึกษาบทเพลงใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะบทเพลงที่ท้าทาย
- ฟังและศึกษาการบรรเลงของนักดนตรีมืออาชีพ
- เข้าร่วมการแสดงและการแข่งขัน
- เรียนรู้เทคนิคและแนวคิดใหม่ๆ จากเวิร์กช็อปและมาสเตอร์คลาส
- สร้างเครือข่ายกับนักดนตรีคนอื่นๆ

ทอมโบนเป็นเครื่องดนตรีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและมีบทบาทสำคัญในวงดนตรีทุกประเภท การเป็นนักบรรเลงทอมโบนที่เก่งกาจต้องอาศัยความมุ่งมั่น ความอดทน และการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง หวังว่าเอกสารนี้จะเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาทักษะและบรรลุเป้าหมายในการเป็นนักดนตรีมืออาชีพ

บรรณานุกรม

- Conable, B., & Conable, W. (1998). What Every Musician Needs to Know About the Body: The Practical Application of Body Mapping and the Andover Educators. GIA Publications.
- Faulkner, M. (2016). The Faulkner Method: Breath Control, Articulation, and Tone Quality. Editions BIM.
- Frederiksen, B. (1996). Arnold Jacobs: Song and Wind. WindSong Press Limited.
- Kleinhammer, E. (1963). The Art of Trombone Playing. Summy-Birchard Company.
- Paull, B., & Harrison, C. (1997). The Athletic Musician: A Guide to Playing Without Pain. Scarecrow Press.
- Phillips, S. (2005). The Sam Phillips Breathing Gym. Alfred Music.
- Wick, D. (2009). Trombone Technique. Oxford University Press.